

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Азадський університет
Каракалтакський державний університет
Київський національний університет технологій та дизайну
Луцький національний технічний університет
Національна металургійна академія України
Національний університет «Львівська політехніка»
Одеський національний політехнічний університет
Сумський національний аграрний університет
Східно-Казахстанський державний технічний
університет ім. Д. Серікбаєва
ТОВ «НВО «ПРОМІТ»
Українська асоціація якості
Українська інженерно-педагогічна академія
Університет Барода
Університет ім. Й. Гуттенберга
Університет «Politechnika Świętokrzyska»
Харківський національний університет
міського господарства ім. О. М. Бекетова
Херсонський національний технічний університет

СИСТЕМИ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ПОСТАВЛЕННЯ ПРОДУКЦІЇ НА ВИРОБНИЦТВО

**Матеріали I Міжнародної науково-практичної
конференції**

(м. Суми, 17–20 травня 2016 року)

Сайт конференції: <http://srpv.sumdu.edu.ua>.

Суми
Сумський державний університет
2016

ЗМІЦНЕННЯ ТИТАНУ ВОЛОКНАМИ ДИБОРИДУ ТИТАНУ

Лобода П. І., Зворикін Л. О., Косюк В. С., Солодкий Є. В.

В роботі було проведено аналіз перспектив створення титану армованого волокнами дибориду титану. Досліджена металографічна структура сплаву та проведені мікромеханічні випробування.

В работе был проведен анализ перспектив создания титана армированного волокнами диборида титана. Исследована металлографическая структура сплава и проведены микромеханические испытания.

Bei der Analyse der Aussichten für die Schaffung von faserverstärkten Titan Titandiborid gehalten wurde. Untersuchte metallographische Struktur der Legierung und mikromechanischen Tests durchgeführt.

Сплав отримували при спіканні порошків Ti і TiB_2 , яке здійснювали після змішування Ti – мас. 95% і TiB_2 -мас.5%. і пресування $P=0,65$ ГПа, $T=1450$ К. Отримані компактовані зразки піддавали холодній пластичній деформації пропускаючи через фільтру зі ступенем деформації $\epsilon=20\%$.

Сплав $Ti-TiB_2$ представляє собою мікрокомпозиційний сплав: матриці, що складається з суміші α - і β -фаз; β -фаза створює основу або матрицю, в якій розподілені дисперсні виділення α -фази (рис.1).

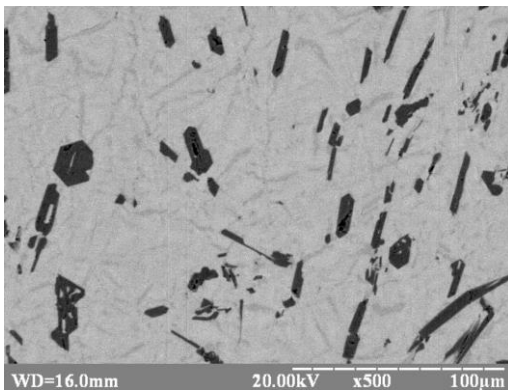

Рисунок 1 – Структура сплаву $Ti-TiB_2$

Виділення α -фази має вид близької до корзиночного типу з елементами пластинчастої структури, армованої мікрволокнами дибориду титану.

Волокна розподілені хаотично по всьому об'єму, а їх товщина складає - 3...10 мкм. На площі 1 мм^2 знаходяться волокна довжиною 5...150 мкм. Товщина волокон TiB_2 майже в тричі більша за товщину витягнутих α -зерен.

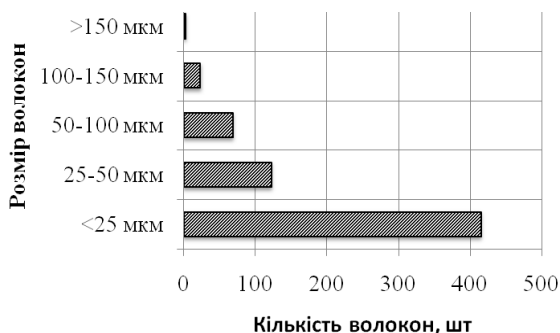

Рисунок 2 – Розподілення кількості волокон TiB_2 , що знаходяться на площі 1 мм^2 , по довжині.

В орієнтації волокон TiB_2 не спостерігається виділених напрямлень, але це характерно при інтегральному аналізі значної площі. В межах локальних областей прилеглі пластини TiB_2 мають співпадаючу направленість (рис. 3).

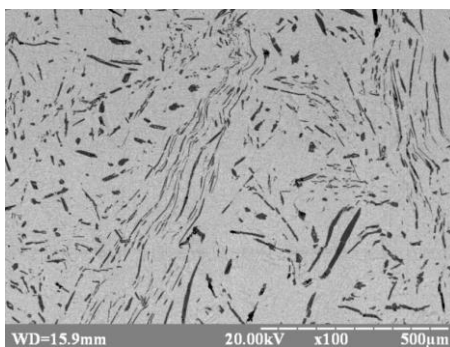

Рисунок 3 – Розподіл волокон TiB_2 у титані

Середня мікротвердість матеріалу титанової матриці складає 476HRV, а в зоні зміцнюючого волокна – 640HRV.

Отримані результати дають підстави вважати, що введення дибориду титану в титанову матрицю є позитивним фактором впливу для створення ефективного матеріалу перепони для високошвидкісних ударників. Це дозволяє знизити динамічний тиск в перешкоді в порівнянні з титаном, а відповідно знизити повноту $\alpha \rightarrow \omega$ переходу мартенситного типу [1], що викликає розміцнення при фазовому перетворенні.

Список літератури

1. Кутсар А. Р., Герман В. Н., Носова Г. И. // ДАН СССР, 1973, Т.213, с. 81.